SUOMEN METSÄSTÄJÄLIITTO
FINLANDS JÄGARFÖRBUND

Suomen Metsästäjäliitto - Finlands Jägarförbund r.y.
Kinturinkuja 4, PL 91
11101 Riihimäki

Valtiovarainvaliokunta,
Asunto- ja ympäristöjaosto
11022 EDUSKUNTA

Lausuntopyyntö Hallituksen esitykseksi valtion talousarvioksi vuodelle 2018, He 106/2017

Teema: Mom. 35.01.65 Avustukset järjestöille ja ympäristönhoitoon

KIRJALLINEN ASIANTUNTIJALAUSUNTO

Taustaa:
Suomen Metsästäjäliitto – Finlands Jägarförbund ry.lle on myönnetty syksyn 2016 haussa yleisavustusta 50 000 euroa valtakunnalliseen ympäristöjärjestötoimintaan vuodelle 2017. Liitto on eduskunnan päätöksellä katsottu olevan myöntökelpoinen avustuksiin valtakunnallisille luonnonsuojelu- ja ympäristöjärjestöille. Tällöin avustuksen saamisen edellytys, että yhdistyksen päätarkoituksena olisi luonnon- ja ympäristönsuojelu tai muu ympäristöministeriön toimialaan liittyvä asiakokonaisuus, on täyttynyt.

Vuodelle 2017 myönnetyn avustuksen käyttösuunnitelma:

Suomessa aseen hallussapitolupa on arviolta noin 700 000−800 000 henkilöllä ja lupia yhteensä noin 2 miljoonaa kappaletta. Riistakeskuksen mukaan maassamme on noin 300 000 metsästäjää. Kestävän ja eettisen metsästyksen perustana on hyvä ampumataito, jota opetellaan ja ylläpidetään valvotusti ampumaradoilla. Suomessa on nykyisin arviolta noin 600 ulkona sijaitsevaa ampumarataa, jotka ovat pääasiassa metsästys- ja urheiluseurojen tai riistanhoitoyhdistysten ylläpitämiä. Ammunnan ympäristövaikutusten minimoimiseksi paras vaihtoehto on ylläpitää riittävän tiheää, monipuolista ja kattavaa ampumarataverkostoa. Kuluneen vuosikymmenen aikana ampumaratojen ympäristöluvat ovat kuitenkin aiheuttaneet haasteita ja työllistäneet merkittävässä määrin niin ratatoimijoita kuin kuntien ja ELY-keskusten viranomaisikin. Suurena syynä ongelmiin on ollut tiedon puute erityisosaamista vaativien ympäristövaikutusten arvioimiseksi. Ampumaratojen ympäristölupia myöntävät siviiliratojen osalta pääasiassa kunnan ympäristönsuojeluviranomaiset, jolloin viranomaisten suuri lukumäärä asettaa omat haasteensa lupapäätösten yhdenmukaisuudelle. Ampumaratojen ympäristölupahakemukset ja -päätökset ovat olleet sisällöltään hyvin eritasoisia ja osin myös epäyhtenäisiä.

Parhaan käyttökelpoisen tekniikan, BAT-käsite on keskeisessä asemassa arvioitaessa ympäristönsuojelun vaatimustasoa ympäristönsuojelulain mukaisessa lupamenettelyssä ja tarkoitettu parantamaan ympäristösuojelun tasoa, kehittämään ampumaratojen ympäristönsuojelun kustannustehokkuutta, yhtenäistämään ympäristölupien vaatimustasoa ja luomaan paremmat edellytykset tapauskohtaisten olosuhteiden huomioimiselle ja vähentämään turhia ja virheellisiä investointeja. Myös ympäristönsuojelulaki korostaa, että ympäristölupahakemuksen käsittelyssä on huomioitava parhaan käyttökelpoisen tekniikan ja käytäntöjen lisäksi niiden kohtuullisuus saavutettavaan hyötyyn päästöjen vähentämisessä.

Metsästäjäliitossa on parhaillaan käynnissä (1.7.-31.12.2017) ampumaratojen ympäristövaikutuksiin sekä vaikutusten hallitsemiseen parhaan käyttökelpoisen tekniikan näkökulmasta keskittyvä ympäristölupakoulutus. Koulutus on 13.10.2017 mennessä tavoittanut noin 130 ampumaradan edustajat maamme n. 600 siviiliradasta. Koulutus on herättänyt mielenkiintoa myös kuntien ja ELY-keskuksen ympäristöviranomaisissa ja heitäkin on osallistunut varsinaisesti ratatoimijoille suunnattuihin koulutuksiin. Koulutusten jälkeen on muidenkin ampumaratojen edustajia aktivoitunut ratojensa ympäristöasioiden ja -lupien hoitamiseen.

Jatkossa koulutusta on tarkoitus järjestää kuntien ja ELY-keskusten ympäristöviranomaisille. Tavoitteena on tiivistää metsästäjien ja ampumaharrastajien sekä ympäristöviranomaisten yhteistyötä yhteisen tavoitteen saavuttamiseksi ympäristönsuojelun osalta sekä selkeyttää ja helpottaa lupaprosesseja.

Pääosa myönnetystä avustuksesta käytetään tämän valtakunnallisen hankkeen kuluihin, tohtori Jaakkolan palkkauskuluihin, matkakuluihin, tilavuokrakuluihin yms. Tämän lisäksi liitto on jatkossa esitetyn mukaisesti monissa eri luonnon- ja riistanhoidon sekä ympäristönsuojelun toimissa mukana. Tarkka erittely avustuksen käytöstä toimitetaan Ympäristöministeriöön päätöksen mukaisesti 30.4.2018 mennessä.

Suomen Metsästäjäliitto mukana luonnon- ja ympäristönsuojelussa:

Kestävä käyttö ja moninaiset luonnonhoitotoimet

Metsästäjäliitto edistää kestävää luonnonvarojen käyttöä Suomessa. Metsästys on YK:n hyväksymä kestävän luonnonkäytön muoto, ja Suomen Metsästäjäliitto toiminnallaan edistää monipuolisesti jäsenistössään kestävän käytön periaatteita. Metsästyksen tulee olla ekologisesti, sosiaalisesti ja eettisesti kestävästi toteutettu. Metsästäjät osallistuvat vapaaehtoisesti mm. riistakantojen arviointiin ja auttavat viranomaisia virka-apuna suurriistatilanteissa ja liikenneonnettomuuksissa.

Tänä vuonna Euroopan komissio on saanut valmiiksi luonto- ja lintudirektiivien vaikutusarvioinnin toteutumissuunnitelmineen, jossa korostetaan eri sidosryhmien sitouttamista direktiiveihin liittyviin toimenpiteisiin. Metsästäjäliitto tulee toiminnassaan

korostamaan uhanalaisten lajien elinympäristöjen hyväksi tehtävää työtä ja valistustyöllään sitouttamaan jäsenistöään aktiiviseen luonnonhoitoon ja lajien suojeluun.

Metsästäjäliitto on yhteistyössä eri kolmannen sektorin järjestöjen, sidosryhmien ja tuottajien etujärjestöjen kanssa korostamassa maanomistajien elinympäristöjen hoitotyön merkitystä. Yksityismailla tehtävällä luonnonhoitotyöllä on suuri vaikutus luonnon monimuotoisuuden säilyttämisessä ja jopa rikastuttamisessa. Suomessa on tutkittu, että suurin motivoiva tekijä luonnonhoitoon ja monimuotoisuutta edistäviin toimiin on juuri maanomistajan suhde riistaan. Esimerkiksi metsänhoito riistan hyvinvointi kärjessä tuottaa moninaisia monimuotoisuushyötyjä suomalaisessa luonnossa, ja metsästäjien tekemät kosteikot ja riistapellot lisäävät tiedetysti kaikkea luonnon monimuotoisuutta laajemminkin. Metsästäjäliitto ajaa myös eteenpäin ajatusta näiden monimuotoisuushyötyjen paremmasta monitoroinnista.

Moni metsänomistaja on vuokrannut maansa metsästysseuroille, mutta asuu itse muualla. Metsästäjäliitto on vaikuttamassa positiivisesti metsästysseurojen halukkuuteen tehdä luonnonhoitotoimenpiteitä kaikilla maa-alueilla, eli tätä kautta edistää monimuotoisuutta myös siellä, missä metsänomistajat eivät itse ole tekemässä näitä toimenpiteitä. Elinympäristötyö ei ole pelkkää riistan ja eläinten vaan kokonaismonimuotoisuuden hoitoa.

Kosteikkoelinympäristötyö ja vesilintujen suojelu

Metsästäjäliitto edistää yhteistyötä eri toimijoiden kesken. Tuorein yhteiskosteikkohanke on Riihimäen Sammalistonsuolla. Mukana ovat olleet Kekkilä, Vapo, Kanta-Hämeen lintutieteellinen yhdistys, Riihimäen kaupunki, Taigabird Oy, Riihimäen seudun luonnonsuojeluyhdistys, Suomen riistakeskus ja Suomen Metsästäjäliitto ry.

Liitto on edistänyt toimillaan merkittävästi myös kosteikolla tapahtuvien jahtien eettisyyttä, kestävyyttä ja kurinalaisuutta. Liitolla on ollut aiempina vuosina myös muita omia kosteikkohankkeita sekä -projekteja.

Metsästäjäliitto tekee yhteistyötä myös Bird Life Suomi ry:n kanssa vesilintuasioissa. Jo useampana vuonna on mm. julkaistu yhteistiedotteita vesilintujen kestävän metsästyksen edistämiseksi ja uhanalaisten ja lajien suojelemiseksi. Metsästäjäliitto edistää kansainvälisesti vesilintukantojen yli valtakunnanrajojen hoitoa osallistumalla kansainväliseen kannanhoitosuunnitteluun eurooppalaisen kattojärjestönsä FACEn kautta.

Metsästäjäliitto on ollut mukana Kotiseutukosteikko LIFE+ -hankkeessa 1.9.2010–31.12.2015. Päätavoitteena oli tukea kosteikkojen perustamista ja kunnostamista yksityismailla maanomistajalähtöisellä ja osallistavalla toimintatavalla sekä luoda pohjaa laajamittaiselle työlle kosteikkoelinympäristöjen perustamisen, kunnostamisen ja hoidon edistämiseksi.

Vieraspedot

Vuonna 2017 EU lisäsi supikoiran torjuttavien haitallisten vieraslajien luetteloon. Supikoira oli yksi listalle lisätyistä 12 lajista ja virallisesti siitä tulee vieraslaji keväällä 2019 siirtymäajan jälkeen. Supikoiran leviämistä on syytä rajoittaa erityisesti kosteikoilla ja tärkeiden lintuvesien ympäristössä. Metsästäjät ovat tärkeässä roolissa tärkeissä elinympäristöissä ja luonnonsuojelualueilla tapahtuvassa pienpetojen poistossa. Metsästäjäliitto kehittää parhaillaan yhteistyötä Metsähallituksen ja Riistakeskuksen kanssa Meppe-hankkeessa, jossa metsästäjät hoitavat vieraspetopyyntiä luonnonsuojelualueilla. Tässä työssä ovat mukana myös mm. WWF, Suomen Luonnonsuojeluliitto sekä BirdLife Suomi ry.

Metsästäjäliitto toteutti vieraspetohankkeen 2010–2012, jossa haettiin mahdollisuuksia nostaa luonnonturkisten arvoa kaupallisilla mahdollisuuksilla ja luoda luonnonturkiksesta haluttu brändi. Hanke nivoutui EU:n vieraslajeja koskevaan strategiaan. Bernin sopimuksen perusteella Suomi on velvoitettu huolehtimaan, että supikoira ei leviä Suomen kautta muihin maihin.

Metsästäjäliitto on myös hankkeen jälkeen opettanut piireissään aktiivisesti vieraspetojen pyyntiä ja saaliin hyödyntämistä hankkeen viitoittamalla tavalla. Liiton piirit järjestävät vuosittain vieraspetojen poistoon liittyviä pyyntikilpailuja. Vieraspetokannat (supikoira ja minkki) ovat Suomessa paikoin hyvin tiheitä, ja niillä on negatiivista vaikutusta alkuperäisen eläinlajistomme menestykseen.

Hanketuet elinympäristöjen parantamiseen ja suojeluun.

Liitto on käynnistänyt 2014 poliisihallituksen luvalla rahankeräyksen, jossa kerätyt varat käytetään riistanhoidon edistämiseen, uhanalaisten riistaeläinten suojeluun tai riistaeläinten siirtoistutusten tukemiseen, nuorisotoimintaan ja nuorten kasvuun vastuulliseksi metsästäjäksi sekä metsästysharrastuksen tukemiseen ja ampurataverkoston ylläpitämiseen.

Näistä varoista liitto on jo myöntänyt mm. seuraaviin hankkeisiin avustuksia:

- Kosteikkojen ja riistapeltojen perustamisiin
- Peltopyyn palautusistutukset Pohjois-Savoon
- Villisikojen kannanseurantaa Kymen alueella, huom ASF!
- Metsäpeura LIFE -hanke

Linnunpönttötalkoot

Metsästäjäliitto on ollut mukana nikkaroimassa useita satoja tuhansia linnunpönttöjä. Liitto on tuottanut pönttöjä paitsi pihalinnuille, myös riistalinnuille kuten telkälle. Liitto lanseerasi vuosia sitten oman pönttöpäivänsä, ja on lisäksi osallistunut ahkerasti YLEn Miljoona linnunpönttöä -kampanjaan. Vuonna 2018 on tarkoitus avata kampanja isokoskelon pönttötalkoisiin.

Havainnointi ympäristönsuojelussa

Metsästäjäliitto on perustettu aikoinaan hoitamaan järjestäytynyttä metsästystä. Nykyisin sen 2 700 metsästysseuraa tekevät alueillaan metsästyksen ohella merkittävästi havaintoja liittyen mahdollisiin ympäristötuhoihin, ympäristörikkeisiin tai villieläinten tautieseurantoihin. Liikkuessaan metsissä he ehkäisevät salametsästystä ja auttavat riistantutkimusta tekemällä riistalaskentoja. Metsästäjät kartoittavat kantojen suuruutta myös petoeläinten kannanhoidon perusteeksi.

Nuorten valistustyö

Metsästäjäliitto pyrkii nuorisotoiminnallaan luomaan kaikille nuorille tasapuolisen mahdollisuuden tutustua luontoon ja metsästysharrastukseen. Toiminnallaan se pyrkii myös vahvistamaan lasten ja nuorten luontosuhdetta ja synnyttämään kosketuspintaa eräharrastukseen. Samalla valistamme nuoria vastuullisiksi luonnon käyttäjiksi sekä kestävän ja eettisen metsästyksen ymmärtäjiksi. Liiton leiri- ja kerhotoimintaa osallistuu vuosittain n. 1 500 nuorta. Osallistujamäärät ovat kasvavia.

Liiton nuorison valistushankkeita ovat olleet:

- Nuorisotoiminnan laaja kehittämishanke vuodesta 2015
- Mini-Metso-leirit vuodesta 2014 alkaen 6–12-vuotiaille
- Riista- ja kalakerhot vuodesta 2013 alkaen 9–13-vuotiaille
- Metso-leirit vuodesta 1997 alkaen 10–16-vuotiaille kestoltaan 3–4 päivää.
- Päivän mittaisia Metso-polkuja vuodesta 2015 alkaen

Metsäpeura EU-LIFE

Metsästäjäliitto on mukana palauttamassa metsäpeuraa takaisin alkuperäisille asuinsijoilleen Pirkanmaalle ja Etelä-Pohjanmaalle.

Hankkeen aikana tullaan myös vahvistamaan Ähtärin, Karstulan ja Soinin alueella elävää pientä metsäpeuraosakantaa muutaman kuukauden totutustarhausvaiheen jälkeen tehdyin vapautuksin.

Muita tavoitteita ovat metsäpeuran eläintarhakannan perimän monipuolistaminen, peuran elinympäristöjen parantaminen, ihmisten tietoisuuden lisääminen ja metsäpeuran kuolleisuuden vähentäminen. Hankkeessa myös päivitetään vuodelta 2007 peräisin oleva kansallinen metsäpeurakannan hoitosuunnitelma sekä laaditaan opas metsäpeuran huomioimisesta talousmetsissä.

Kantojen säätely ja eläinten aiheuttamien konfliktien hallinta

Metsästäjäliitto on yhdessä seurojensa kautta merkittävällä tavalla säätelemässä hirvi- ja muuta sorkkaeläinkantaa, ehkäisemässä sorkkaeläinvahinkoja sekä seurojen jäsenten kautta auttamassa liikenneonnettomuuksissa myös eläimiä niiden kärsimyksissä.

Metsästäjäliitto on juuri kutsunut koolle kansallisen susifoorumin, jossa tärkeimmät sidosryhmät (Metsästäjäliitto, Suomen riistakeskus, Luonnonvarakeskus, MTK, Poliisi, Suomen Luonnonsuojeluliitto, WWF ja Luonto-Liitto) keskustelevat kansallisesta susipolitiikan toteutuksesta MMM:n tuella. Tarkoituksena on edistää asiallista keskustelua susipolitiikassa.

Metsästäjäliitto on ollut mukana työryhmässä, jossa pohdittiin runsaan merimetsokannan aiheuttamia ristiriitoja vesien ja rantojen käytön kanssa. Erityisesti asuttujen rantojen läheisyyteen asettuvat suuret pesimäyhdyskunnat on koettu ongelmallisiksi.

Ampumaharrastusfoorumi

Metsästäjäliitto on ollut aktiivisesti vaikuttamassa Suomen ampumaratojen tulevaisuuteen, jossa nimenomaan ympäristönsuojelu on ollut keskeisellä sijalla. Foorumi on tuottanut ympäristökoulutusmateriaalia seuraavasti:

- Ampumaratojen ympäristövaikutukset, kemialliset vaikutukset, meluvaikutukset, Ympäristölainsäädännön pääperiaatteet, ampujan ympäristöopas
- Lisäksi on tuotettu **Ympäristöohjetaulu** jokaisen ampumaradan ilmoitustaululle.

Säätiöt: Luonnon- ja riistanhoitosäätiö, Suomen Riistanhoitosäätiö

Metsästäjäliitto on mukana Luonnon- ja riistanhoitosäätiön asiantuntijaryhmässä sekä Suomen riistanhoitosäätiön perustajajäseniä. Ne on perustettu edistämään riistalajien ja luonnon monimuotoisuuden karttumista suunnitelmallisen luonnonhoidon keinoin sekä riistanhoidon tutkimusta.

Ne tekevät yhteistyötä luonnonvara-alan toimijoiden kanssa, tarjoavat neuvontaa ja avustusta elinympäristönhoitotoimiin ja pyrkivät vaikuttamaan päätöksentekoon riistan ja luonnon monimuotoisuuden hyväksi.

Kysymyksiä ja vastauksia metsästyksestä –opasvihkonen

Metsästäjäliitto toteutti ympäristöministeriön rahoituksella loppuvuodesta 2015 Kysymyksiä ja vastauksia metsästyksestä -opasvihkosen kouluissa vierailevien metsästäjien käyttöön. Oppaassa käsitellään muun muassa riistan elinympäristöjen hoitoa, metsästyksen ympäristövaikutuksia ja kestävän käytön periaatteita.

SUOMEN METSÄSTÄJÄLIITTO
FINLANDS JÄGARFÖRBUND

Tämän kirjallisen lausunnon antamisen yhteydessä Suomen Metsästäjäliitto ry haluaa edelleen korostaa suomalaisten metsästäjien tekemän vapaaehtoistyön merkityksestä luonnon- ja ympäristönhoidolle osana yhteiskunnallisesti merkittävää ja vaikuttavaa riistanhoitotyötä. Työ ei ole kadonnut mihinkään, avustukselle on valtava tarve myös jatkossa.

Riihimäellä 23.10.2017

SUOMEN METSÄSTÄJÄLIITTO – FINLANDS JÄGARFÖRBUND R.Y.

Tuomas Hallenberg
puheenjohtaja

Jaska Salonen
yhteyspäällikkö